

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ УКРАЇНИ

01042, м. Київ, Новопечерський пров. 3, корпус 2, тел./факс: (044) 521-20-40, тел. (044) 521-20-56

E-mail: info@dei.gov.ua, сайт: www.dei.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508533

№ _____

від “__” _____ 20__ р.

на № _____

від “__” _____ 20__ р.

**Державна регуляторна служба
України**

вулиця Арсенальна, 9/11, м. Київ, 01011

Про погодження проекту наказу

Рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 02.08.2018 по справі № 826/3820/18 визнано протиправним та не чинним наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 10.12.2008 № 639, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.01.2009 за № 48/16064, яким затверджено Методику розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Постановою шостого апеляційного адміністративного суду від 10.12.2018 апеляційну скаргу Міністерства екології та природних ресурсів України залишено без задоволення, а рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 02.08.2018 по справі № 826/3820/18 – без змін.

Керуючись вказаною постановою Міністерство юстиції України своїм наказом від 11.05.2019 № 1453/5 «Про скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правового акта» відповідно до підпункту «б» пункту 17 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731, скасувало рішення про державну реєстрацію наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 10.12.2008 № 639 «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 січня 2009 року за № 48/16064.

Однак, постановою Верховного Суду України 15.10.2019 по справі № 826/3820/18 провадження № К/9901/998/19, рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 02.08.2018 по справі № 826/3820/18

Державна екологічна інспекція України

655/6./6-20 від 29.01.2020

29 01 20
967

та постановою шостого апеляційного адміністративного суду від 10.12.2018 скасовано.

У зв'язку із зазначеним та з метою забезпечення належного виконання повноважень Держекоінспекції та її територіальних та міжрегіональних територіальних органів в частині дотримання вимог законодавства про охорону атмосферного повітря, Мінекоенерго звернулося листом від 30.10.2019 № 5/1-11/11864-19 до Міністерства юстиції України з проханням анулювати скасування рішення про державну реєстрацію наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 10.12.2008 № 639 «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 січня 2009 року за № 48/16064 (наказ Міністерства юстиції України від 11.05.2019 № 1453/5).

Міністерство юстиції України у своєму листі від 08.11.2019 № 41018/24826-26-19/10.1.3, зазначило, що розглянути питання щодо анулювання скасування рішення про державну реєстрацію зазначеного наказу немає правових підстав та є необхідність прийняття суб'єктом нормотворення нового нормативно-правового акта із порушеного питання.

З огляду на вказане, Державна екологічна інспекція України надсилає на погодження розроблений проєкт наказу Міністерства енергетики та захисту довкілля України «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря», який розроблено на виконання статті 2 Закону України «Про охорону атмосферного повітря», статті 68 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Просимо погодити проєкт наказу у найкоротший строк.

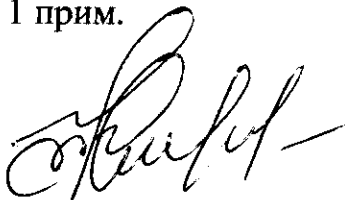
Додатки: 1. Проєкт наказу на 23 арк. в 1 прим.

2. Пояснювальна записка на 5 арк. в 1 прим.

3. Аналіз регуляторного впливу на 10 арк. в 1 прим.

4. Повідомлення про оприлюднення та скріншот сторінки офіційного веб-сайту на 2 арк. в 1 прим.

Т.в.о. Голови

Єгор ФІРСОВ

Наталія ГРИЦАН, 521-20-45
Світлана ЧОРНЮК, 521-20-33

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

***Про затвердження Методики
розрахунку розмірів відшкодування
збитків, які заподіяні державі
в результаті наднормативних
викидів забруднюючих
речовин в атмосферне повітря***

Відповідно до статті 2 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» та статті 68 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», підпункту 114 пункту 5 Положення про Міністерство енергетики та захисту довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 № 32 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 847), з метою визначення розмірів шкоди при здійсненні

наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
н а к а з у ю:

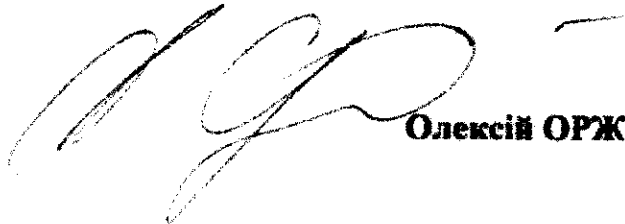
1. Затвердити Методику розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, що додається.

2. Державній екологічній інспекції України забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Міністр

Олексій ОРЖЕЛЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства

енергетики та захисту

довкілля України

№ _____

МЕТОДИКА

**розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в
результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в
атмосферне повітря**

1. Загальні положення

1.1. Методика розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (далі- Методика) розроблена відповідно до законів України

«Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275.

1.2. Методика встановлює порядок визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами здійснених юридичними особами незалежно від форми власності та господарювання, фізичними особами-підприємцями, а також юридичними особами-нерезидентами (далі - суб'єкти господарювання).

1.3. Методика не застосовується при виявленні порушень законодавства про охорону атмосферного повітря, вчинених суб'єктами господарювання внаслідок здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря із неорганізованих стаціонарних та пересувних джерел викидів, а також діяльність яких пов'язана з впливом фізичних та біологічних факторів на його стан та при викидах забруднюючих речовин в атмосферне повітря які сталися внаслідок дій непереборних сил природи чи воєнних дій.

1.4. Методика застосовується державними інспекторами України з охорони навколишнього природного середовища та державними інспекторами з охорони навколишнього природного середовища відповідних територій (далі - державні інспектори) при розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, що виявлені за результатами державного нагляду (контролю) за додержанням суб'єктами господарювання вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в частині охорони атмосферного повітря.

1.5. У Методиці терміни вживаються в таких значеннях:

аварійний викид - викид забруднюючих речовин в атмосферне повітря, який стався внаслідок промислової аварії, на стаціонарному джерелі викиду при виходу з ладу пилогазоочисної установки;

викид - надходження в атмосферне повітря забруднюючих речовин або суміші таких речовин;

газовий (газопиловий) потік - газ, що містить забруднюючу речовину або забруднюючі речовини в будь-якому агрегатному стані й організовано відводиться від джерела утворення забруднюючих речовин та (або) стаціонарного джерела забруднення атмосфери;

газохід - складова технологічної або вентиляційної системи для транспортування газового потоку, виготовлена з різного матеріалу і різної форми поперечного перерізу (труба, повітропровід, димовий або вентиляційний канал, димова труба, вентиляційна шахта);

джерело утворення забруднюючих речовин – об'єкт, у якому відбувається утворення забруднюючих речовин, в ході технологічного процесу;

забруднююча речовина - речовина хімічного або біологічного походження, що присутня або надходить в атмосферне повітря і може прямо або опосередковано справляти негативний вплив на здоров'я та стан навколишнього природного середовища;

забруднюючі речовини, викиди яких підлягають регулюванню - забруднюючі речовини визначені в Переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2001 № 1598, та в Переліку забруднюючих речовин на порогові значення потенційних викидів, за якими здійснюється державний облік, який є додатком до Інструкції про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, затвердженої наказом Мінекоресурсів

від 10.05.2002 № 177, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 22.05.2002 за № 445/6733.

Гранично допустима концентрація викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря досягається без розбавлення повітря і ґрунтується на величинах об'єму газів, які приведені до таких нормальних умов:

у випадку газів (окрім продуктів спалювання):

якщо гази, - температура 273 К, тиску 101,3 кПа (без поправок на вміст кисню чи вологи);

у випадку газоподібних продуктів спалювання:

якщо газоподібні продукти горіння, - температура 273 К, тиск 101,3 кПа, сухий газ; 3 % кисню для рідкого і газоподібного палива, 6 % кисню для твердого палива; 15 % кисню для газових турбін і дизельних двигунів;

дозволений обсяг викиду забруднюючої речовини, встановлений у дозволі на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (далі – дозвіл) - затверджений гранично допустимий викид:

для стаціонарних джерел викидів, які віднесені до основних, у мг/м^3 та/або г/с ;

для джерел викидів, віднесених до інших, у мг/м^3 ;

для речовин, на які не встановлені нормативи гранично допустимих викидів, відповідно до законодавства, у г/с ;

для джерел утворення у мг/м^3 ;

концентрація забруднюючих речовин - кількість забруднюючої речовини в певному об'ємі або ваговій одиниці в газах, що відходять в атмосферне повітря;

масова концентрація забруднюючої речовини, $\rho_{\text{в}}$ - відношення маси забруднюючої речовини (компонент В) до об'єму аспірованого при відборі проби газу (об'єднаних проб), мг/м^3 ;

масова витрата забруднюючої речовини (потужність викиду), q_m - кількість забруднюючої речовини, що надходить в атмосферне повітря за одиницю часу, визначається як добуток масової концентрації цієї речовини та об'ємної витрати газопилового потоку, г/с ;

організований викид - викид, який надходить в атмосферу через спеціально споруджені газоходи, труби та інші споруди;

об'єднана проба - представницька проба, яка характеризує концентрацію забруднюючої речовини за двадцятихвилинний проміжок часу по всьому вимірювальному перерізу газоходу;

об'ємна витрата газопилового потоку – об'єм газопилового потоку, який проходить через задану площу за одиницю часу. Визначається як добуток значення середньої швидкості газопилового потоку та площі вимірювального перерізу газоходу (труби), q_r - за реальних умов, q_{v0} - за нормальних умов, q_{v0k} - за нормальних умов та у перерахунку на стандартний (регламентований) вміст кисню, $q_{vст}$ - за стандартних умов, $\text{м}^3/\text{с}$;

стаціонарне джерело забруднення атмосфери підприємство, цех, агрегат, установка або інший нерухомий об'єкт, що зберігає свої просторові координати протягом певного часу і здійснює викиди забруднюючих речовин в атмосферу;

технологічний норматив допустимого викиду забруднюючої речовини – гранично допустимий викид забруднюючої речовини або суміші цих речовин, який визначається у місці його виходу з устаткування, в $\text{мг}/\text{м}^3$.

2. Визначення наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

2.1. Наднормативними викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря вважаються:

2.1.1. викиди забруднюючих речовин, які перевищують затверджені гранично допустимі викиди, встановлені дозволом;

2.1.2. викиди забруднюючих речовин, на які відсутній дозвіл, уключаючи окремі забруднюючі речовини, викиди яких підлягають регулюванню відповідно до законодавства;

2.1.3. викиди, що здійснюються з перевищенням технологічних нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин, що відводяться від окремих типів обладнання, споруд у місці їх виходу з устаткування, встановлені у дозволі;

2.1.4. викиди, які здійснюються у разі невиконання в установлені в дозволі терміни запланованих заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин;

2.1.5. аварійні викиди.

2.2. Факт наднормативного викиду забруднюючих речовин в атмосферне повітря встановлюється державними інспекторами за результатами інструментально-лабораторних методів контролю, документальної перевірки суб'єкта господарювання та/або розрахунковими методами.

2.3. При визначенні наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря інструментально-лабораторними методами контролю використовуються результати вимірювань:

Держекоінспекції та її територіальних та міжрегіональних територіальних органів, уповноважених на проведення вимірювань, не пов'язаних з оцінкою відповідності продукції, процесів та послуг, відповідно до вимог до технічної компетентності та незалежності, визначених Мінекоенерго;

суб'єкта господарювання при здійсненні виробничого контролю за дотриманням встановлених нормативів викидів забруднюючих речовин.

Такі результати вимірювань мають бути зафіксовані у робочих журналах лабораторій, або у протоколах вимірювань вмісту забруднюючих речовин в організованих викидах стаціонарних джерел або у звітах про інструментально-лабораторні вимірювання;

випробувальних лабораторій з відповідною сферою акредитації, які акредитовані Національним агентством з акредитації України або іншими органами з акредитації, щодо яких у Національного агентства з акредитації України є угода про взаємне визнання акредитації.

2.4. Результати вимірювань масової концентрації та/або масової витрати і-тої забруднюючої речовини повинні характеризувати її вміст за двадцятихвилинний проміжок часу по всьому вимірному перерізу газоходу.

Розряд останньої цифри результату вимірювань та останньої значущої цифри похибки вимірювань повинні відповідати один одному.

При порівнянні результатів вимірювань масової концентрації та масової витрати забруднюючих речовин з установленими нормативами гранично допустимого викиду значення похибок вимірювання не враховуються.

2.5. Результати вимірювань масової концентрації *i*-тої забруднюючої речовини та/або масової витрати повинна характеризувати її вміст за двадцятихвилинний проміжок часу по всьому вимірювальному перерізу газоходу (труби), вважаються такими, що не перевищують значення відповідного дозволеного нормативу викиду, якщо значення кожного результату вимірювання не перевищує значення нормативу встановленого у дозволі.

2.6. Зведена масова концентрація на джерелі викиду для *i*-тої ЗР розраховується у г/м^3 за відношенням сумарного значення масового викиду (масових витрат) декількох джерел утворення ЗР) до сумарного значення об'ємних витрат.

У випадку контролю дотримання встановлених нормативів на джерелі утворення викидів для *i*-тої ЗР (котел), який має два відводи відхідних (димових) газів, розрахунок зведеної масової концентрації для *i*-тої ЗР розраховується у г/м^3 за відношенням сумарного значення масового викиду (суми масових витрат двох відводів (газоходів) відхідних (димових) газів) до сумарного значення об'ємних витрат.

2.7. Результати вимірювань, отримані при здійсненні безперервного автоматизованого контролю, які характеризують уміст забруднюючої речовини по всьому вимірному перерізу газоходу, вважаються такими, що не перевищують значень відповідних нормативів протягом календарного року, якщо одночасно виконуються такі умови:

значення осереднених результатів за добу не перевищують установленого нормативу граничнодопустимого викиду;

значення осереднених результатів за добу не перевищують 110% установленого значення нормативу граничнодопустимого викиду;

у випадках спалювальних установок, що складаються тільки з котлів, що працюють на вугіллі, із сукупною номінальною ефективною тепловою потужністю менше 50 МВт, жодне з дійсних поденних середніх значень не перевищує 150 % установленого значення нормативу граничнодопустимого викиду;

95 % всіх затверджених погодинних середніх значень за рік не перевищують 200 % установленого значення нормативу граничнодопустимого викиду.

Усередненні значення вимірювань при пусконаладжувальних, пускозупинних та перехідних режимів і під час експлуатаційного обслуговування обладнання, устаткування, не враховуються при здійсненні безперервного моніторингу.

2.8. Розрахункові методи визначення наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та об'ємної витрати газопилового потоку застосовуються у випадках:

2.8.1. викиду забруднюючих речовин від джерел викидів, які здійснюються стаціонарними джерелами суб'єкта господарювання без дозволу;

2.8.2. викиду забруднюючих речовин в атмосферне повітря внаслідок невиконання в установлені в дозволі терміни запланованих заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин;

2.8.3. аварійного викиду;

2.8.4. конструктивних особливостей газоходу (труби), що унеможливають інструментальні вимірювання необхідних параметрів для визначення об'ємної витрати газопилового потоку від паливовикористовуючого обладнання.

2.9. За результатами перевірки суб'єкта господарювання, складається акт перевірки в установленому законодавством порядку із зазначенням часу роботи джерела викиду в режимі наднормативного викиду в годинах.

3. Розрахунок маси наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

3.1. Розрахунок маси наднормативного викиду забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерела викиду забруднюючих речовин, віднесеного до основних джерел викидів, здійснюється за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-6} \times (\bar{\rho}_{\text{Ві}} - \rho_{\text{Внорм}}) \times q_{\text{V}_0} \times T, \quad (1)$$

де m_i - маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерела викиду цієї забруднюючої речовини, т;

$\bar{\rho}_{\text{Ві}}$ - середнє арифметичне значення результатів вимірювань масової концентрації i -тої забруднюючої речовини трьох послідовно відібраних об'єднаних проб, мг/м³;

$\rho_{\text{Внорм}}$ - значення затвердженого нормативу викиду i -тої забруднюючої речовини, наведеного в дозволі, мг/м³;

q_{V_0} - значення об'ємної витрати газопилового потоку від джерела викиду i -тої забруднюючої речовини, приведене до нормальних умов, м³/с;

T - час роботи джерела викиду i -тої забруднюючої речовини в режимі наднормативного викиду, год.

та/або за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-3} \times (\bar{q}_{\text{m}_i} - q_{\text{mнорм}}) \times T, \quad (2)$$

де m_i - маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерела викиду цієї забруднюючої речовини, т;

$\bar{q}_{\text{m}_i}$ - середнє арифметичне значення результатів вимірювань масової витрати i -тої забруднюючої речовини трьох послідовно відібраних об'єднаних проб, г/с;

$q_{\text{mнорм}}$ - значення затвердженого нормативу викиду i -тої забруднюючої речовини, наведеного в дозволі, г/с;

T - час роботи джерела викиду i -тої забруднюючої речовини в режимі наднормативного викиду, год.

3.2. Розрахунок маси наднормативного викиду забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерел викидів забруднюючих речовин, віднесених до інших, здійснюється за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-6} \times (\bar{\rho}_{\text{вн}} - \rho_{\text{вннорм}}) \times q_{\text{вн}} \times T, \quad (3)$$

де m_i - маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерела викидів забруднюючих речовин, віднесених до інших, т;

$\bar{\rho}_{\text{вн}}$ - середнє арифметичне значення результатів вимірювань масової концентрації i -тої забруднюючої речовини трьох послідовно відібраних об'єднаних проб, мг/м³;

$\rho_{\text{вннорм}}$ - значення затвердженого нормативу викиду i -тої забруднюючої речовини, наведеного в дозволі, мг/м³;

$q_{\text{вн}}$ - значення об'ємної витрати газопилового потоку від джерела викиду i -тої забруднюючої речовини, приведене до нормальних умов, м³/с;

3.3. Розрахунок маси наднормативного викиду забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерел викидів забруднюючих речовин, віднесених до інших, на які не встановлені нормативи гранично допустимих викидів відповідно до законодавства, здійснюється за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-3} \times (\bar{q}_{m_i} - q_{m_{\text{норм}}}) \times T, \quad (4)$$

де m_i - маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерела викидів забруднюючих речовин, віднесених до інших, т;

$\bar{q}_{m_i}$ - середнє арифметичне значення результатів вимірювань масової витрати i -тої забруднюючої речовини трьох послідовно відібраних об'єднаних проб, г/с;

$q_{m_{\text{норм}}}$ - значення встановленого нормативу викиду масової витрати i -тої забруднюючої речовини, наведеного в дозволі, г/с;

T - час роботи джерела викиду i -тої забруднюючої речовини в режимі наднормативного викиду, год.

3.4. Розрахунок маси наднормативного викиду газоподібної забруднюючої речовини в атмосферне повітря від паливовикористовуючого обладнання (у продуктах горіння) здійснюється за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-6} \times (\bar{\rho}'_{vi} - \rho'_{v\text{норм}}) \times q_{v0k} \times T, \quad (5)$$

де m_i - маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини в атмосферне повітря від паливовикористовуючого обладнання, т;

$\bar{\rho}'_{vi}$ - середнє арифметичне значення результатів вимірювань масової концентрації i -тої забруднюючої речовини у сухих відхідних газах (трьох послідовно відібраних об'єднаних проб), приведених до стандартного (регламентованого) вмісту кисню (3%, 6%, 15%) або іншого відповідно до технологічного регламенту, мг/м³;

$\rho'_{v\text{норм}}$ - значення затвердженого нормативу викиду i -тої забруднюючої речовини, наведеного в дозволі, мг/м³;

q_{v0k} - значення об'ємної витрати газопилового потоку від джерела викиду i -тої забруднюючої речовини, приведене до нормальних умов та стандартного (регламентованого) вмісту кисню (3%, 6%, 15%) або іншого відповідно до технологічного регламенту, м³/с;

T - час роботи джерела викиду i -тої забруднюючої речовини в режимі наднормативного викиду, год.

3.4.1. Приведення результату вимірювань масової концентрації i -тої забруднюючої речовини у сухих відхідних газах (об'єднаних проб) до регламентованого вмісту кисню, здійснюється за формулою:

$$\rho'_{vi} = \rho_{vi} \times (21 - \varphi_{O_2 \text{ ст (регл)}}) / (21 - \varphi_{O_2 \text{ вимір}}), \quad (6)$$

де ρ_{vi} - значення масової концентрації i -тої забруднюючої речовини (за результатом вимірювання), приведене до нормальних умов, мг/м³;

$\varphi_{O_2 \text{ ст (регл)}}$ - стандартний (регламентований) вміст кисню (3%, 6%, 15%) або інший відповідно до технологічного регламенту;

$\varphi_{O_2 \text{ вимір}}$ - об'ємна частка кисню за результатом вимірювання, %.

3.4.2. Приведення об'ємної витрати газопилового потоку джерела викиду i -тої забруднюючої речовини до стандартного (регламентованого) вмісту кисню, здійснюється за формулою:

$$q_{v0k} = q_{v0} \times (21 - \varphi_{O_2 \text{ вимір}}) / (21 - \varphi_{O_2 \text{ ст(регл)}}), \quad (7)$$

де q_{v0} - об'ємна витрата газопилового потоку за нормальних умов, $\text{м}^3/\text{с}$;

$\varphi_{O_2 \text{ вимір}}$ - об'ємна частка кисню за результатом вимірювання, %;

$\varphi_{O_2 \text{ ст(регл)}}$ - стандартний (регламентований) вміст кисню (3%, 6%, 15%) або інший відповідно до технологічного регламенту.

3.4.3. У разі конструктивних особливостей газоходів, що унеможливають інструментальне вимірювання необхідних параметрів для визначення об'ємної витрати газопилового потоку від паливовикористовуючого обладнання (котли до 50 МВт) по всьому вимірювальному перерізу, її значення розраховується на основі відомостей щодо видів та обсягів витраченого палива, наданих суб'єктом господарювання у вигляді довідки, за формулою:

$$q_{v0} = B \times [V^0_r + V^0_n \times (\alpha - 1)] / 3600, \quad (8)$$

де q_{v0} - об'ємна витрата газопилового потоку за нормальних умов у перерахунку на сухий газ (секундний об'єм сухих димових газів, що відводяться від кожної одиниці паливовикористовуючого обладнання, у місці їх виходу з устаткування або пилогазоочисного обладнання), $\text{нм}^3/\text{с}$;

B - витрата палива, приведена до нормальних умов, $\text{нм}^3/\text{год}$;

V^0_r - теоретичний об'єм продуктів горіння (об'єм димових газів), що утворюється при спалюванні 1 м^3 або 1 кг палива при $\alpha = 1$ та нормальних умов, в залежності від родовища палива, $\text{м}^3/\text{м}^3$;

V^0_n - теоретичний об'єм повітря, необхідного для спалювання 1 м^3 або 1 кг палива при $\alpha = 1$ та нормальних умов, $\text{м}^3/\text{м}^3$ або $\text{м}^3/\text{кг}$;

α (альфа) - безрозмірний коефіцієнт надлишку повітря, значення якого розраховується за результатами вимірювань показників роботи котла, під час відбирання проб та/або визначення масової концентрації i -тої забруднюючої речовини інструментальним методом, за формулою:

$$\alpha = [1 + 0,9 \cdot (h - 1)], \quad (9)$$

де h – безрозмірний коефіцієнт розбавлення повітря, значення якого розраховується за формулою:

$$h = \frac{21}{21 - \varphi_{O_2 \text{вимір}}}, \quad (10)$$

де $\varphi_{O_2 \text{вимір}}$ – об'ємна частка кисню за результатом вимірювання, %.

Примітка. Якщо значення коефіцієнтів розбавлення повітря трьох об'єднаних проб відрізняються один від одного, значення коефіцієнта надлишку повітря розраховується для кожної i -тої об'єднаної проби.

3.5. Розрахунок маси наднормативного викиду забруднюючих речовин в атмосферне повітря при перевищенні технологічних нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин із устаткування (крім газоподібних продуктів горіння) здійснюється за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-6} \times (\bar{\rho}_{Bi} - \rho_{B\text{техн}}) \times q_{v0} \times T, \quad (11)$$

де m_i – маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини, т;

$\bar{\rho}_{Bi}$ – середнє арифметичне значення результатів вимірювання масової концентрації i -тої забруднюючої речовини (трьох послідовно відібраних об'єднаних проб), мг/м³;

$\rho_{B\text{техн}}$ – значення затвердженого технологічного нормативу допустимого викиду i -тої забруднюючої речовини, наведеного в дозволі мг/м³;

q_{v0} – значення об'ємної витрати газопилового потоку від джерела утворення i -тої забруднюючої речовини, приведене до нормальних умов, м³/с;

T – час роботи джерела утворення i -тої забруднюючої речовини в режимі наднормативного викиду (перевищення технологічного нормативу допустимого викиду), год.

3.6. Розрахунок маси наднормативного викиду забруднюючої речовини в атмосферне повітря при перевищенні технологічного нормативу допустимого викиду газоподібних продуктів горіння здійснюється за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-6} \times (\bar{\rho}'_{Bi} - \rho'_{B\text{техн}}) \times q_{v\text{ст}} \times T, \quad (12)$$

де m_i - маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерела утворення цієї забруднюючої речовини, т;

$\bar{\rho}_{vi}$ - середнє арифметичне значення результатів вимірювань масової концентрації i -тої забруднюючої речовини (трьох послідовно відібраних об'єднаних проб), приведених до нормальних умов, у перерахунку на сухий газ, і стандартний вміст кисню, мг/м³;

$\rho_{v\text{техн}}$ - значення затвердженого технологічного нормативу допустимого викиду i -тої забруднюючої речовини, наведеного в дозволі, мг/м³;

$q_{v\text{ст}}$ - значення об'ємної витрати газопилового потоку від джерела утворення i -тої забруднюючої речовини, приведених до нормальних умов, у перерахунку на сухий газ, і стандартний вміст кисню, мг/м³;

T - час роботи джерела утворення i -тої забруднюючої речовини в режимі наднормативного викиду, год.

3.7. Розрахунок маси наднормативного викиду забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерела викиду, який здійснюється без дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, здійснюється за:

характеристиками джерела викиду (джерела утворення), зафіксованими у відповідній документації суб'єкта господарювання (Звіт по інвентаризації викидів забруднюючих речовин, технологічні регламенти виробництва, режимні карти роботи паливовикористовуючого обладнання, питомі викиди (показники емісії)).

даними державних статистичних спостережень з охорони атмосферного повітря за формою № 2-ТП (повітря);

результатами інструментально-лабораторних вимірювань;

методиками для розрахунків маси викидів забруднюючих речовин за час роботи джерела без дозволу на викиди.

3.8. Розрахунок маси наднормативного викиду забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерела викиду (утворення), який здійснюється без

дозволу, за результатами інструментально-лабораторних вимірювань здійснюється за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-6} \times \bar{\rho}_{\text{в}i} \times q_{\text{в}0} \times T, \quad (13)$$

де m_i - маса викиду i -тої забруднюючої речовини в атмосферне повітря від джерела викиду (утворення) без дозволу на викиди, т;

$\bar{\rho}_{\text{в}i}$ - середнє арифметичне значення результатів вимірювань масової концентрації i -тої забруднюючої речовини трьох послідовно відібраних об'єднаних проб в газопиловому потоці від джерела викиду (утворення), приведених до нормальних умов, мг/м³;

$q_{\text{в}0}$ - значення об'ємної витрати газопилового потоку від джерела викиду (утворення) i -тої забруднюючої речовини, приведене до нормальних умов, м³/с;

T - час роботи джерела викиду (утворення) i -тої забруднюючої речовини без дозволу, год.

3.9. У разі невиконання в установлені в дозволі терміни запланованих заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин розрахунок маси наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря здійснюється за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-6} \times (\rho_{\text{в}1} - \rho_{\text{в}2}) \times q_{\text{в}} \times T, \quad (14)$$

де m_i - маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини в атмосферне повітря у разі невиконання в установлені терміни запланованих заходів, т;

$\rho_{\text{в}1}$ - значення затвердженого в дозволі гранично допустимого викиду i -тої забруднюючої речовини до виконання заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин, мг/м³;

$\rho_{\text{в}2}$ - значення затвердженого в дозволі гранично допустимого викиду i -тої забруднюючої речовини після виконання запланованих заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин, мг/м³;

$q_{\text{в}}$ - значення об'ємної витрати газопилового потоку від джерела викиду i -тої забруднюючої речовини, наведених в дозволі, м³/с;

T - час роботи джерела викиду i -тої забруднюючої речовини в режимі наднормативного викиду у разі невиконання в установлені терміни запланованих заходів, год.

3.10. Розрахунок маси наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в результаті аварійних викидів здійснюється за формулою:

$$m_i = 3,6 \times 10^{-6} \times (q_{mc1} - q_{mc2}) \times T, \quad (15)$$

де m_i - маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини в атмосферне повітря в результаті аварійних викидів, т;

q_{mc1} - значення масової витрати викидів забруднюючих речовин у газопиловому потоці до пилогазоочисної установки, г/с;

q_{mc2} - значення масової витрати викидів забруднюючих речовин у газопиловому потоці після пилогазоочисної установки, г/с;

T - час роботи джерела викиду i -тої забруднюючої речовини в режимі аварійного викиду год.

3.11. Час роботи джерела в режимі наднормативного викиду визначається з дати початку вчинення порушення до моменту його усунення з урахуванням фактично відпрацьованого часу.

Інформацію про фактичний відпрацьований час в режимі наднормативного викиду (в годинах) надає суб'єкт господарювання по кожному джерелу викиду (утворення). У разі відмови суб'єктом господарювання від надання інформації протягом 15 календарних днів з моменту отримання письмового запиту (припису) фактичний час роботи джерела викиду вважати 24 години на добу.

3.12. Факт усунення порушення (наднормативного викиду) може бути підтверджений:

даними інструментально-лабораторних вимірювань, проведених уповноваженими територіальними і міжрегіональними територіальними органами Держекоінспекції або лабораторіями суб'єкта господарювання та інших акредитованих на проведення відповідних вимірювань, у присутності

державного інспектора (за згодою) у разі перевищення затверджених нормативів викидів;

отриманням суб'єктом господарювання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами у разі відсутності дозволу;

документами, що підтверджують виведення з експлуатації устаткування або його ліквідації, від якого було зафіксовано наднормативні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, або отриманням нового дозволу з урахуванням неврахованих джерел викидів (утворення) у разі якщо джерело викиду при проведенні інвентаризації викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами невраховане.

4. Розрахунок розмірів відшкодування збитків за наднормативні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

4.1. Розмір відшкодування збитків за наднормативний викид однієї тонни забруднюючої речовини в атмосферне повітря розраховується на основі розміру мінімальної заробітної плати, установлені на дату виявлення порушення, помноженої на коефіцієнт 1,1, з урахуванням регулювальних коефіцієнтів (додатки 1, 2) і показника відносної небезпечності кожної забруднюючої речовини.

Розмір збитків розраховується за формулою:

$$Z = m_i \times 1,1П \times A_i \times K_T \times K_{II}, \quad (16)$$

де Z - розмір збитків, грн;

m_i - маса наднормативного викиду i -тої забруднюючої речовини, т;

$1,1П$ - розмір мінімальної заробітної плати ($П$) на дату виявлення порушення за одну тонну умовної забруднюючої речовини, помноженої на коефіцієнт (1,1), грн/т;

A_i - безрозмірний показник відносної небезпечності i -тої забруднюючої речовини;

K_T - коефіцієнт, що враховує територіальні соціально-екологічні особливості;

K_{ji} - коефіцієнт, що залежить від рівня забруднення атмосферного повітря населеного пункту i -тою забруднюючою речовиною.

Загальний розмір відшкодування збитків розраховується як сума розмірів збитків за наднормативний викид в атмосферне повітря кожної забруднюючої речовини.

4.2. Безрозмірний показник відносної небезпечності i -тої забруднюючої речовини (A_i) визначається із співвідношення за формулою:

$$A_i = 1/GDK_i, \quad (17)$$

де GDK_i - середньодобова гранично допустима концентрація i -тої забруднюючої речовини, mg/m^3 .

або

$$A_i = 1/OBRV_i, \quad (18)$$

де $OBRV_i$ - орієнтовно безпечний рівень впливу i -тої забруднюючої речовини, mg/m^3 ;

Для речовин значення яких ГДК або ОБРВ більше одиниці в чисельнику вводиться поправний коефіцієнт 10.

Для речовин, за якими відсутнє значення величини середньодобової гранично допустимої концентрації, при визначенні показника відносної небезпечності береться значення величини максимальної разової ГДК забруднюючої речовини в атмосферному повітрі. Для речовин, за якими відсутні значення величини ГДК і ОБРВ, показник відносної небезпечності A_i приймається рівним 500.

4.3. Коефіцієнт, що враховує територіальні соціально-екологічні особливості (K_T), залежить від чисельності мешканців населеного пункту, його народногосподарського значення і розраховується за формулою:

$$K_T = K_{нас} \times K_{ф}, \quad (19)$$

де $K_{\text{нас}}$ - коефіцієнт, що залежить від чисельності жителів населеного пункту та визначається згідно з додатком 1;

$K_{\text{ф}}$ - коефіцієнт, що враховує народногосподарське значення населеного пункту та визначається згідно з додатком 2.

4.4. Коефіцієнт, що залежить від рівня забруднення атмосферного повітря населеного пункту i -тою забруднюючою речовиною ($K_{\text{д}}$), визначається за формулою:

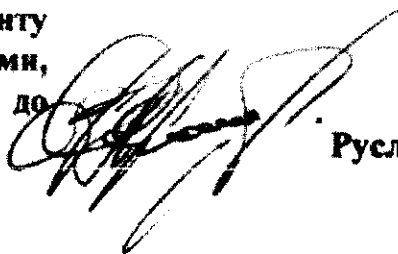
$$K_{\text{д}} = \rho_{\text{д}} / \text{ГДКС}_{\text{д}}, \quad (20)$$

де $\rho_{\text{д}}$ - середньорічна концентрація i -тої забруднюючої речовини за даними прямих інструментальних вимірів на стаціонарних постах державної системи моніторингу гідрометслужби населеного пункту за попередній рік, який передує розрахунковому, мг/м^3 ;

$\text{ГДКС}_{\text{д}}$ - середньодобова гранично допустима концентрація i -тої забруднюючої речовини, мг/м^3 .

У разі, якщо в даному населеному пункті інструментальні вимірювання концентрації даної забруднюючої речовини не виконуються, а також якщо рівні забруднення атмосферного повітря населеного пункту i -тою забруднюючою речовиною не перевищують ГДК, значення коефіцієнта $K_{\text{д}}$ приймається рівним одиниці.

Заступник директора Департаменту
з питань управління відходами,
екологічної безпеки та переходу до
кругової економіки

Руслан СТІЛЕЦЬ

Додаток І

до Методики розрахунку розмірів
відшкодування збитків, які заподіяні
державі в результаті наднормативних
викидів забруднюючих речовин в
атмосферне повітря (пункт 4.1)

Чисельність населення, тис. чол.	$K_{\text{нас}}$
до 100	1,00
100,1-250	1,20
250,1-500	1,35
500,1-1000	1,55
Більше 1000	1,80

Додаток 2

до Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (пункт 4.1)

Тип населеного пункту	K_p
Організаційно-господарські та культурно - побутові центри місцевого значення з перевагою аграрно-промислових функцій (районні центри, міста, селища районного підпорядкування) та села	1,00
Багатофункціональні центри, центри з перевагою промислових і транспортних функцій (республіканський та обласні центри, міста державного, республіканського, обласного значення)	1,25

**Аналіз регуляторного впливу
проекту наказу Міністерства енергетики та захисту довкілля України
«Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування
збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів
забруднюючих речовин в атмосферне повітря»**

I. Визначення проблеми

Відповідно до пункту 1 частини першої стаття 1 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» (далі – Закон) атмосферне повітря – життєво важливий компонент навколишнього природного середовища, який являє собою природну суміш газів, що знаходиться за межами жилих, виробничих та інших приміщень. Атмосферне повітря є одним з основних життєво-важливих елементів навколишнього природного середовища. Його забруднення є однією з найгостріших екологічних проблем багатьох міст України. Це пов'язано з високою концентрацією промислового виробництва, розвиненою транспортною інфраструктурою та щільністю населення. Наслідком цього є значне навантаження на біосферу. Небезпечний рівень забруднення атмосферного повітря є одним з факторів зростання рівня захворюваності та смертності населення країни.

Відповідно до статті 50 Конституції України кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Статтею 2 Закону передбачено, що відносини в галузі охорони атмосферного повітря регулюються цим Законом, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» та іншими нормативно-правовими актами.

Відповідно статті 34 Закону шкода, завдана порушенням законодавства про охорону атмосферного повітря, підлягає відшкодуванню у порядку та розмірах, встановлених законом.

Частиною четвертою статті 68 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» передбачено, що підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані відшкодовувати шкоду, заподіяну ними внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Розроблення та прийняття акту обумовлено необхідністю у зв'язку із наступним.

Рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 02.08.2018 по справі № 826/3820/18 визнано протиправним та не чинним наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 10.12.2008 № 639, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.01.2009 за № 48/16064, яким затверджено Методику розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Постановою шостого апеляційного адміністративного суду від 10.12.2018 апеляційну скаргу Міністерства екології та природних ресурсів України залишено без задоволення, а рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 02.08.2018 по справі № 826/3820/18 – без змін.

Керуючись вказаною постановою Міністерство юстиції України своїм наказом від 11.05.2019 № 1453/5 «Про скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правового акта» відповідно до підпункту «б» пункту 17 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731, скасувало рішення про державну реєстрацію наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 10.12.2008 № 639 «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 січня 2009 року за № 48/16064.

Однак, постановою Верховного Суду України 15.10.2019 по справі № 826/3820/18 провадження № К/9901/998/19, рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 02.08.2018 по справі № 826/3820/18 та постановою шостого апеляційного адміністративного суду від 10.12.2018 скасовано.

У зв'язку із зазначеним та з метою забезпечення належного виконання повноважень Держекоінспекції та її територіальних та міжрегіональних територіальних органів в частині дотримання вимог законодавства про охорону атмосферного повітря, Мінекоенерго звернулося листом від 30.10.2019 № 5/1-11/11864-19 до Міністерства юстиції України з проханням анулювати скасування рішення про державну реєстрацію наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 10.12.2008 № 639 «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 січня 2009 року за № 48/16064 (наказ Міністерства юстиції України від 11.05.2019 № 1453/5).

Проте, Міністерство юстиції України у своєму листі від 08.11.2019 № 41018/24826-26-19/10.1.3, зазначило, що розглянути питання щодо анулювання скасування рішення про державну реєстрацію зазначеного наказу немає правових підстав та є необхідність прийняття суб'єктом нормотворення нового нормативно-правового акта із порушеного питання.

У зв'язку із зазначеним, підготовлено новий проєкт наказу Міністерства енергетики та захисту довкілля України «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря».

Також є необхідність перегляду діючої Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря з метою приведення до вимог чинних нормативно-правових актів.

Відсутність такої методики унеможливить нарахування збитків завданих державі внаслідок забруднення атмосферного повітря та невиконання заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин. Такі дії приведуть до безкарності суб'єктів господарювання, які порушують вимоги природоохоронного законодавства у частині охорони атмосферного повітря, подальшого безвідповідального його забруднення та ненадходження до бюджету коштів на природоохоронні заходи у галузі охорони атмосферного повітря.

Відповідно до Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275, Держекоінспекція, відповідно до покладених на неї завдань пред'являє претензії про відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства з питань, що належать до її компетенції, та розраховує їх розмір.

Здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог природоохоронного законодавства у сфері охорони атмосферного повітря покладено на Державну екологічну інспекцію України та її територіальні і міжрегіональні територіальні органи.

Дія наказу поширюється на державних інспекторів України з охорони навколишнього природного середовища та державних інспекторів з охорони навколишнього природного середовища відповідних територій та визначає розрахунок розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

У разі встановлення посадовими особами Державної екологічної інспекції України та її територіальними та міжрегіональними територіальними органами фактів наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря» шкода, завдана порушенням законодавства про охорону атмосферного повітря, підлягає відшкодуванню.

Так за результатами здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони атмосферного повітря у 2018 році було проведено 6636 перевірок за результатами яких пред'явлено 976 претензій на загальну суму 194745,349 тис. грн.

Відсутність затвердженого в установленому порядку обчислення розміру відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря унеможливить нарахування збитків завданих державі внаслідок забруднення атмосферного повітря та невиконання заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин. Такі дії приведуть до безкарності суб'єктів господарювання, які порушують вимоги природоохоронного законодавства у частині охорони атмосферного повітря, подальшого безвідповідального його забруднення та ненадходження до бюджету коштів на природоохоронні заходи у галузі охорони атмосферного повітря.

Основні групи, які зазнають вплив від проблеми:

Групи	Так	Ні
Громадяни	+	-
Держава	+	-
Суб'єкти господарювання	+	-

Зазначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів.

Проблема, яку пропонується врегулювати в результаті прийняття регуляторного акта, є важливою і не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки, зазначене питання регулюється виключно нормативно-правовими актами.

II. Цілі державного регулювання

Проект акта спрямований на розв'язання проблем, визначених у попередньому розділі аналізу регуляторного впливу. Прийняття проекту акту забезпечить:

реалізацію вимог Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» та «Про охорону атмосферного повітря»;

єдиного підходу до визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (організованими та неорганізованими) суб'єктів господарювання;

прозоре та зрозуміле нарахування збитків;

зменшення ризику корупційних зловживань.

III Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1	Прийняття проекту акта. Зменшить кількість правопорушень у сфері охорони атмосферного повітря та приведення до вимог чинних нормативно-правових актів. Встановить єдиний та чіткий підхід до обчислення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (організованими та неорганізованими) суб'єктів господарювання.

	Сприятиме збереженню, поліпшенню та відновленню стану атмосферного повітря, запобіганню та зниженню рівня його забруднення. Зменшення ризику корупційних зловживань. Забезпечить реалізацію вимог законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» та «Про охорону атмосферного повітря». Повністю відповідає потребам у вирішенні проблеми.
Альтернатива 2	Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін. Не забезпечує досягнення цілі та вирішення проблеми. Існуюча ситуація залишиться без змін, що сприятиме вчиненню порушень у сфері охорони атмосферного повітря.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Забезпечення збереження, поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря, запобігання та зниження рівня його забруднення. Зменшення кількості правопорушень у сфері охорони атмосферного повітря та приведення до вимог чинних нормативно-правових актів.	Відсутні
Альтернатива 2	Ситуація залишиться без змін	1. Погіршення стану атмосферного повітря. 2. Відсутність єдиного підходу до порядку визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними

		джерелами (організованими та неорганізованими) суб'єктів господарювання
--	--	---

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Збереження, поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря, запобігання та зниження рівня його забруднення	відсутні
Альтернатива 2	Ситуація залишиться без змін	відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Здійснення господарської діяльності в прозорому правовому полі, що виявляється у чіткому розумінні ними наслідків порушення вимог законодавства у сфері охорони атмосферного повітря	відсутні
Альтернатива 2	Ситуація залишиться без змін	відсутні

IV Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результатив ності (за чотирибаль ною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	3	Прийняття

		запропонованого регуляторного акта встановить єдиний порядок обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, які заподіяні державі в результатів наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
Альтернатива 2	1	Цілі прийняття регуляторного акта не будуть досягнуті (проблема продовжує існувати)

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	Зменшення правопорушень у сфері охорони атмосферного повітря. Забезпечення збереження, поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря, запобігання та зниження рівня його забруднення. Здійснення господарської діяльності в прозорому правовому полі, що виявляється у	Додаткових фінансових витрат не передбачається. У разі прийняття акту: Для держави – передбачається стабільне наповнення державного бюджету. Для громадян витрати не передбачаються. Для суб'єктів господарювання – витрати передбачаються у разі порушення вимог природоохоронного законодавства Організаційне, матеріально-технічне	Цілі прийняття регуляторного акта можуть бути реалізовані повною мірою, що повністю забезпечить потребу у вирішенні проблеми, встановить однозначні прозорі вимоги під час обчислення розміру відшкодування та сплати збитків, заподіяних в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

	чіткому розумінні ними наслідків порушення вимог законодавства у сфері охорони атмосферного повітря.	забезпечення діяльності пов'язаної з нарахуванням та пред'явленням збитків здійснюватиметься Державною екологічною інспекцією та її територіальними органами в межах відповідного бюджетного фінансування	
Альтернатива 2	Ситуація залишиться без змін	Відсутні	Цілі державного регулювання не будуть досягнуті. Сприятиме допущенню порушень природоохоронного законодавства.

Проведення оцінки впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання, які будуть виникати внаслідок дії регуляторного акту, та розрахунок сумарних витрат суб'єктів господарювання розраховувати неможливо, оскільки встановити окремого суб'єкта господарювання можливо у разі виявлення наднормативних викидів в атмосферне повітря тільки під час здійснення заходів державного нагляду (контролю).

V Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

1. Механізм дії регуляторного акта

Основним механізмом для розв'язання визначеної проблеми є прийняття проєкту наказу та фактична реалізація його положень.

Прийняття проєкту наказу забезпечить приведення у відповідність до вимог чинного законодавства, встановлення єдиного підходу до визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб'єктів господарювання, прозоре та зрозуміле нарахування збитків.

2. Організаційні заходи впровадження регуляторного акта в дію

Для впровадження цього регуляторного акта необхідно забезпечити інформування громадськості про вимоги регуляторного акту шляхом

оприлюднення його в мережі Інтернет - на офіційних веб-сайтах Мінекоенерго та Держекоінспекції.

Ризики впливу зовнішніх факторів на дію регуляторного акта немає.

Можлива шкода у разі очікуваних наслідків дії акта не прогнозується.

VI Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги

Реалізація наказу не передбачає додаткових фінансових витрат.

Оцінка можливості впровадження акта та виконання вимог акта суб'єктами господарювання висока.

Реалізація запропонованого акту не потребує додаткових матеріальних та інших витрат.

VII Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акту

Строк дії запропонованого регуляторного акта встановлюється на необмежений термін.

Зміна терміну дії акта можлива в разі зміни правових актів, на вимогах яких базується проєкт.

Термін набрання чинності регуляторним актом – відповідно до законодавства: з дня його опублікування.

VIII Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Виходячи з цілей запропонованого регуляторного акта, для відстеження результативності цього регуляторного акта обрано такі показники:

розмір надходження до державних та місцевих бюджетів – залежить від кількості та ступені важкості порушень вимог законодавства про охорону атмосферного повітря, виявлених під час заходів державного нагляду (контролю);

кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюється дія акту;

кількість претензій пред'явлених на відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферу повітря;

сума пред'явлених збитків;

сума відшкодованих збитків;

рівень поінформованості суб'єктів господарювання та громадян з основних положень акту - високий рівень. З цією метою регуляторний акт оприлюднено на офіційних веб-сайтах Мінекоенерго та Держекоінспекції.

IX Визначення заходів, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта

Базове відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта буде здійснюватися через 1 рік після набрання чинності цим актом.

Повторне відстеження планується здійснити через 2 роки після набрання чинності регуляторного акту, в результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження. У разі виявлення не врегульованих та проблемних питань шляхом аналізу якісних показників дії цього акта, ці питання будуть врегульовані шляхом внесення відповідних змін.

Періодичне відстеження здійснюється раз на три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження, в тому числі у разі, коли дію акта, прийнятого на визначений строк, було продовжено з метою оцінки ступеня досягнення актом визначених цілей. Установлені кількісні та якісні значення показників результативності акта порівнюються зі значеннями аналогічних показників, що встановлені під час повторного відстеження.

Відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта проводитиметься шляхом аналізу звітності про результати державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища.

**Т.в.о. Голови Державної
екологічної інспекції України**

Єгор ФІРСОВ

«_____» _____ 2019 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**до проєкту наказу Міністерства енергетики та захисту довкілля
України «Про затвердження Методики розрахунку розмірів
відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті
наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне
повітря»**

1. Резюме

Встановлення єдиного підходу до визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними організованими джерелами суб'єктів господарювання.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

Рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 02.08.2018 по справі № 826/3820/18 визнано протиправним та не чинним наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 10.12.2008 № 639, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.01.2009 за № 48/16064, яким затверджено Методику розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Постановою шостого апеляційного адміністративного суду від 10.12.2018 апеляційну скаргу Міністерства екології та природних ресурсів України залишено без задоволення, а рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 02.08.2018 по справі № 826/3820/18 – без змін.

Керуючись вказаною постановою Міністерство юстиції України своїм наказом від 11.05.2019 № 1453/5 «Про скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правового акта» відповідно до підпункту «б» пункту 17 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731, скасувало рішення про державну реєстрацію наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 10.12.2008 № 639 «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 січня 2009 року за № 48/16064.

Однак, постановою Верховного Суду України 15.10.2019 по справі № 826/3820/18 провадження № К/9901/998/19, рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 02.08.2018 по справі № 826/3820/18 та постановою шостого апеляційного адміністративного суду від 10.12.2018 скасовано.

У зв'язку із зазначеним та з метою забезпечення належного виконання повноважень Держекоінспекції та її територіальних та міжрегіональних територіальних органів в частині дотримання вимог законодавства про охорону атмосферного повітря, Мінекоенерго звернулося листом від 30.10.2019

№ 5/1-11/11864-19 до Міністерства юстиції України з проханням анулювати скасування рішення про державну реєстрацію наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 10.12.2008 № 639 «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 січня 2009 року за № 48/16064 (наказ Міністерства юстиції України від 11.05.2019 № 1453/5).

Проте, Міністерство юстиції України у своєму листі від 08.11.2019 № 41018/24826-26-19/10.1.3, зазначило, що розглянути питання щодо анулювання скасування рішення про державну реєстрацію зазначеного наказу немає правових підстав та є необхідність прийняття суб'єктом нормотворення нового нормативно-правового акта із порушеного питання.

У зв'язку із зазначеним, підготовлено новий проєкт наказу Міністерства енергетики та захисту довкілля України «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря».

Також є необхідність перегляду діючої Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря з метою приведення до вимог чинних нормативно-правових актів.

Відсутність такої методики унеможливить нарахування збитків завданих державі внаслідок забруднення атмосферного повітря та невиконання заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин. Такі дії приведуть до безкарності суб'єктів господарювання, які порушують вимоги природоохоронного законодавства у частині охорони атмосферного повітря, подальшого безвідповідального його забруднення та ненадходження до бюджету коштів на природоохоронні заходи у галузі охорони атмосферного повітря.

Дія наказу поширюється на державних інспекторів України з охорони навколишнього природного середовища та державних інспекторів з охорони навколишнього природного середовища відповідних територій та визначає розрахунок розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

3. Суть проєкту акта

Суттю проєкту наказу є встановлення єдиного підходу до визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб'єктів господарювання та забезпечення прав громадян на безпечне довкілля, які гарантовані Конституцією України, поліпшення екологічної ситуації в країні та для реалізації Державною екологічною інспекцією України та її територіальними органами повноважень, визначених законодавством України.

4. Вплив на бюджет

Упровадження положень проєкту наказу не потребує додаткових фінансових витрат з державного чи місцевого бюджетів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Реалізація положень проєкту наказу не матиме вплив на ключові інтереси окремих верств (груп) населення, об'єднаних спільними інтересами, суб'єктів господарювання.

Проект наказу не стосується соціально-трудової сфери, питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громадян, місцевого та регіонального розвитку.

Проект наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

6. Прогноз впливу

Проект наказу є регуляторним актом і потребує проведення аналізу регуляторного впливу.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект наказу потребує погодження з Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерством фінансів України та Державною регуляторною службою України.

Проект наказу підлягає державній реєстрації в Міністерстві юстиції України.

8. Ризики та обмеження

У проєкті наказу відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилась.

У проєкті наказу відсутні положення, які порушують принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

У проєкті наказу відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект наказу не потребує проведення громадської антикорупційної експертизи.

9. Підстава розроблення проєкту акта

Проект акта розроблено відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря» та статті 68 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», підпункту 114 пункту 5 Положення про Міністерство енергетики та захисту довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 847, та з метою удосконалення процедури визначення розмірів шкоди при здійсненні наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Т. в.о Голови Державної
екологічної інспекції України
_____ 2019 р.

Олег ФІРЦОВ

ПРОГНОЗ ВПЛИВУ

реалізації акту на ключові інтереси заінтересованих сторін
до проекту наказу Міністерства енергетики та захисту довкілля України «Про затвердження Методики
розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів
забруднюючих речовин в атмосферне повітря»

1. Короткий опис суті проекту акту

Держекоінспекцією пропонується затвердити Методику розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.
Прийняття проекту акту забезпечить:
встановлення єдиного підходу до визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб'єктів господарювання;
прозорості та зрозумілості нарахування збитків;
зменшення ризику корупційних зловживань.

2. Прогноз впливів на ключові інтереси заінтересованих сторін

Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначеними передбачуваною динамікою змін основних показників (у числовому чи якісному вимірі)		Пояснення (чому саме реалізація акту призведе до очікуваного впливу)
		короткостроковим вплив (до року)	середньостроковим вплив (більше року)	

Суб'єкти господарювання щодо яких виявлено факти забруднення атмосферного повітря	Уникнути відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб'єктів господарювання	Негативний	Негативний	Встановлення єдиного підходу до визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб'єктів господарювання. Зменшення ризику корупційних зловживань.
Державні службовці Держекоінспекції та її територіальних та мікререгіональних територіальних органів, що здійснюють перевірки та розраховують збитки (десятки людей)	Прозоре та зрозуміле нарахування збитків	Позитивний	Позитивний	Встановлення єдиного підходу до визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб'єктів господарювання. Зменшення ризику корупційних зловживань.

ПОВІДОМЛЕННЯ

про оприлюднення проєкту наказу Міністерства енергетики та захисту довкілля України «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря»

Проектом наказу Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження змін до Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів» передбачається встановлення єдиного підходу до визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб'єктів господарювання.

Назва органу виконавчої влади, що розробляв регуляторний акт
Міністерство екології та природних ресурсів України
Державна екологічна інспекція України

Назва структурного підрозділу, що розробляв регуляторний акт, адреса та телефони

Відділ державного екологічного нагляду (контролю) атмосферного повітря Департаменту державного екологічного нагляду (контролю) Державної екологічної інспекції України, 01042, м. Київ, Новопечерський пров. 3, корпус 2, тел. (044) 521-20-27, e-mail: atm@dei.gov.ua

Зазначений проєкт наказу оприлюднено на офіційному веб-сайті Держекоінспекції www.dei.gov.ua

Строк прийняття зауважень та пропозицій до зазначеного нормативно-правового акта від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань становить один місяць з дня оприлюднення.

Зауваження та пропозиції надаються:

Держекоінспекції, Новопечерський провулок, 3, корпус 2, Київ, 01042, тел.: (044) 521-20-27, 521-20-45 e-mail: atm@dei.gov.ua.

Т.в.о. Голови Державної екологічної інспекції України

Ігор ФІЛІПОВ

« ____ » _____ 2020 року

Державна екологічна інспекція України

Офіційний веб-портал Державної екологічної інспекції України

ПРО ДІЄ - ДІЯЛЬНІСТЬ - ПОШУК ДОКУМЕНТІВ - ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ - НОРМАТИВНА БАЗА - ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДОЮ

Категорія публікації - Тип документа - Пошук за текстом - Дата (Вид) - Дата (До) -
Проекти регуляторні - Усі типи - - - - -

2020-01-24	Проект наказу Мінекоенерго «Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря»	Дата (До)
	Аналіз регуляторного впливу_методика атмосфера2020.docx	дд. мм. рррр
	ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА_методика атмосфера.docx	дд. мм. рррр
	прогноз впливу_методика атмосфера.doc	дд. мм. рррр
	Проект наказу_методика_додаток 1_2.pdf	дд. мм. рррр
2019-01-28	Проект наказу Міністерства енергетики та захисту довкілля України "про затвердження Уніфікованої	дд. мм. рррр